

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
_____ "_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050807- Sosial iş(A+B)

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Psixologiya

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 13 noyabr 2008-ci il tarixli 1235 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Kodu: İPF-B04

Tədris ili: I (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü: Ümumi- Auditoriya saati -45 (30saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: b/m Cəfərova Nəhidə İbrahim qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Ə. Məmmədov k.19

E-mail ünvanı: nahide.ceferova@gmail.com

III Tövsiiyə olunan dərslilər və dərş vəsailəri:

Əsas:

1. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Psixologiya.II nəşr., Bakı, 2002
2. Psixologiya. Prof.S.İ.Seyidov və prof. M.Ə.Həmzəyevin elmi redaktorluğu ilə. Bakı,2007
3. Əliyev R.İ. Psixologiya. Bakı, 2003
4. Əliyev R.İ. Psixologiya tarixi. Bakı, 2006
5. Baxşəliyev Ə.T.Azərbaycanda psixoloji fikrin təşəkkülü, inkişafı və müasir vəziyyəti.Bakı, 2007
6. Əlizadə Ə.Ə. İdrak prosesləri və hisslər. Psixopedaqoji məsələlər. Bakı, 2006

Əlavə:

7. Əliyev R.İ. Tərbiyə psixologiyası. Bakı, 2006
8. Əlizadə Ə.Ə. İstedadlı uşaqlar. Psixopedaqoji məsələlər. Essələr, etüdlər. Bakı, 2005
9. Həmzəyev M.Ə, Əmiraslanova S. F. Ünsiyyətin psixologiyası. Bakı, 2007
10. Zeynalabdinova Ə.X. Məktəbdə psixoloji xidmətin praktik məsələləri. Bakı, 2003

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədənbaşqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Psixologiya tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrası nəzdində pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr səviyyəsinin tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi tədris ilinin I semestrində (45 s. Mühazirə, 30 s. Seminar) nəzərdə tutulur.

Kursun tədrisində məqsəd qloballaşma şəraitində siyasi, iqtisadi və sosial sahələrdə baş verən dəyişikliklərin qarşısını almaq məqsədilə psixologiya elminin imkanlarından istifadənin öyrənilməsidir. Müasir dövrdə hər bir sahədə müvəffəqiyyətin təmin olunması üçün gənclərdən müstəqil, yaradıcı təfəkkür, kreativ düşüncə, eləcə də öz biliklərindən səmərəli istifadə etmək bacarıqları tələb olunur. Həmçinin dünya bazarında sağlam rəqabətin təmin olunması insanların ünsiyyət mədəniyyətinin, özünü ifadə etmə bacarığının yüksək səviyyədə olması ilə bilavasitə bağlıdır. Psixologiya kursunun tədrisi formalaşmaqda olan şəxsiyyətin potensial imkanlarının, onun idrak proseslərinin, emosional sferasının, maraq və qabiliyyətlərinin, ünsiyyət bacarıqlarının öyrənilməsi baxımından məqsədamüvafiqdir. Fənnə aid biliklərə yiyələnmək hər bir tələbəyə cəmiyyətdə baş verən hadisələri, eləcə də özünü bir şəxsiyyət kimi dərk etmək, ünsiyyət sahəsindəki çətinlikləri aradan qaldırmaq imkanı yaradır.

VII Davamiyyətə verilən tələblər:

Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

- 91-100 bal- əla (A)
81-90 bal-çox yaxşı (B)
71-80 bal- yaxşı (C)
61-70 bal- kafi (D)
51-60 bal – qənaətbəxş (E)
51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 45saat (30 saat müəhazirə, 15 seminar)

N	Keçirilən mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu. Psixologiyanın predmeti və praktik əhəmiyyəti Plan: 2. Psixologiya psixika haqqında elm kimi 3. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri 4. Psixologiya elminin başqa elmlərlə əlaqəsi 5. Psixologiyanın tədqiqat metodları Mənbə: (1; 2; 3)	2	2
2	Mövzu. Psixologiyanın təşəkkül tarixi Plan: 1. Qədim dövrlərdə psixoloji fikrin inkişafı 2. XVII-XVIII əsrlərdə psixologiyanın inkişafı 3. Azərbaycanda psixoloji fikrin inkişafı Mənbə: (2; 3; 4; 5)	2	
3	Mövzu. Psixika və şüur Plan: 1. Psixikanın filogenezdə inkişafı 2. Şüur psixikanın yüksək forması kimi 3. Şüurun funksiyaları Mənbə: (1; 2; 3)	2	2
4	Mövzu. Fəaliyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Fəaliyyət haqqında anlayış 2. Fəaliyyətin strukturu 3. Fəaliyyətin əsas növləri Mənbə: (1; 2; 3)	2	
5	Mövzu. Ünsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Ünsiyyət haqqında anlayış 2. Nitq verbal ünsiyyət kimi 3. Qeyri-verbal ünsiyyət 4. Ünsiyyətin əsas tərəfləri 5. Ünsiyyət çətinlikləri və onların aradan qaldırılması yolları Mənbə: (1; 2; 3; 12)	2	2
6	Mövzu. Şəxsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi Plan: 1. Fərd, fərdiyyət və şəxsiyyət anlayışları 2. Şəxsiyyətin psixoloji xüsusiyyətləri 3. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru 4. Özünüqiymətləndirmə və iddia səviyyəsi Mənbə: (1; 2; 3)	2	
7	Mövzu. Şəxsiyyətin fəallığı və istiqaməti Plan: 1. Tələbat və onun növləri 2. Davranış motivləri haqqında anlayış	2	2

	3. Maraqlar 4. Əqidə və cəhdlər Mənbə: (1; 2; 3)		
8	Mövzu. Şəxsiyyətlərarası münasibətlər Plan: 1. Qrup haqqında anlayış 2. Qrupun təsnifatı 3. Kollektiv qrupun yüksək forması kimi 4. Liderlik və rəhbərlik Mənbə: (1; 2; 3)	2	
9	Mövzu. Psixi proseslər və onların formaları: duyğular və qavrayış Plan: 1. Duyğular və onun növləri 2. Duyğuların fizioloji mexanizmi 3. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri 4. Qavrayışın növləri Mənbə: (1; 2; 3; 6)	2	2
10	Mövzu. Diqqət Plan: 1. Diqqətin psixoloji səciyyəsi və mahiyyəti 2. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi 3. Diqqətin xüsusiyyətləri Mənbə: (1; 2; 3; 6)	2	
11	Mövzu. Hafizə Plan: 1. Hafizənin psixoloji mahiyyəti 2. Hafizə prosesləri 3. Hafizənin növləri Mənbə: (1; 2; 3; 6)	2	2
12	Mövzu. Təfəkkür və təxəyyül Plan: 1. Təfəkkürün mahiyyəti 2. Təfəkkürün əsas formaları 3. Təfəkkürün nitqlə qarşılıqlı əlaqəsi 4. Təxəyyül haqqında anlayış 5. Təxəyyülün növləri Mənbə: (1; 2; 3; 6)	2	
13	Mövzu. Emosiya, hisslər və iradə Plan: 1. Hiss və emosiyalar haqqında anlayış 2. Hisslərin keçirilmə formaları 3. Ali hisslər 4. İradə, iradi işin əsas mərhələləri 5. Şəxsiyyətin iradi keyfiyyətləri Mənbə: (1; 2; 3;)	2	2
14	Mövzu. Şəxsiyyətin fərdi-psixoloji xüsusiyyətləri: temperament Plan: 1. Temperament haqqında anlayış 2. Temperamentin təsnifatı və sinir sisteminin xassələri 3. Temperamentin xassələri və tipləri 4. Temperament və fərdi fəaliyyət üslubları Mənbə: (1; 2; 3;)	2	
15	Mövzu. Xarakter və qabiliyyətlər Plan: 1. Xarakter və şəxsiyyətin motivasiya sahəsi 2. Xarakterin əlamətləri 3. Xarakterin aksentuasiyası 4. Qabiliyyət haqqında anlayış 5. Qabiliyyətlərin formalaşması Mənbə: (1; 2; 3)	2	1
	Cəmi:45 saat	30 s.	15s.

XI. Fənn üzrə tələblər:

Psixologiyani öyrənməklə tələbə əsas psixoloji problemlər, psixoloji hadisələr haqqında zəruri məlumatlara yiyələnəlməlidir. Müasir psixologiya haqqında elmi biliklərə yiyələnəmkə, insan psixikasının imkanları haqqında müvafiq biliklər, ünsiyyət mədəniyyətinin formalaşdırılması, özünüqiyətləndirmənin düzgün formalaşdırılması, şüur, onun mahiyyəti və funksiyaları, şəxsiyyəti xarakterizə edən xüsusiyyətlər, idrak proseslərinin inkişaf dinamikası, emosional halların orqanizmə təsiri, temperament tiplərinin xüsusiyyətləri, xüsusi qabiliyyəti və istedadı xarakterizə edən xüsusiyyətlər müqayisəli şəkildə analiz edilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Psixologiyanın aktual məsələləri, tədqiqat metodları haqqında biliklər mənimsənilir;
- Psixologiyanın elmlər sistemində yeri və mühüm sahələri, onların təsnif prinsipləri, bir elm kimi tarixi inkişaf mərhələləri haqqında biliklər təhlil olunur və mənimsənilir;
- Psixika və şüurun müqayisəli təhlili əsasında şüurun funksiyaları, xarakteristikası öyrənilir;
- Şəxsiyyət, onun formalaşması, mənlilik şüuru, özünüqiymətləndirmə haqqında biliklər mənimsənilir;
- İdrak prosesləri, onların növləri, formaları, insan həyatında rolu öyrənilir və psixodiyagnostikası üzrə müvafiq biliklər əldə olunur;
- Emosiya, hisslər və iradə prosesləri, onların psixi fəaliyyətə və davranışa təsiri öyrənilir və uyğun olaraq onların tənzimlənməsi haqqında biliklər təmin edilir;
- Temperament və xarakter tiplərini xarakterizə edən xüsusiyyətlər və onların psixodiyagnostikası üzrə biliklər mənimsənilir;
- Özünümüşahidə, özünüdərkətmə və özünüifadə bacarıqlarına yiyələnmə təmin edilir.

XIII. İmtahan sualları

1. Psixologiya psixika haqqında elm kimi
2. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri
3. Psixologiyanın tədqiqat metodları
4. Qədim dövrlərdə psixoloji fikrin inkişafı
5. Azərbaycanda psixoloji fikrin inkişafı
6. Psixikanın filogenezdə inkişafı
7. Şüur psixikanın yüksək forması kimi
8. Fəaliyyət haqqında anlayış
9. Fəaliyyətin əsas növləri
10. Ünsiyyət haqqında anlayış
11. Nitq verbal ünsiyyət kimi
12. Qeyri-verbal ünsiyyət
13. Ünsiyyətin əsas tərəfləri
14. Fərd, fərdiyyət və şəxsiyyət anlayışları
15. Şəxsiyyətin psixoloji xüsusiyyətləri
16. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru
17. Özünüqiymətləndirmə və iddia səviyyəsi
18. Tələbat və onun növləri
19. Maraqlar
20. Qrup haqqında anlayış
21. Qrupun təsnifatı
22. Duyğular və onun növləri
23. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri
24. Qavrayışın növləri
25. Diqqətin psixoloji səciyyəsi və mahiyyəti
26. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi
27. Diqqətin xüsusiyyətləri
28. Hafizənin psixoloji mahiyyəti
29. Hafizə prosesləri
30. Hafizənin növləri
31. Təfəkkürün mahiyyəti
32. Təfəkkürün əsas formaları
33. Təxəyyül haqqında anlayış
34. Təxəyyülün növləri
35. Hiss və emosiyalar haqqında anlayış
36. Hisslərin keçirilmə formaları
37. Ali hisslər
38. İradə və iradi işin əsas mərhələləri
39. Şəxsiyyətin iradi keyfiyyətləri
40. Temperament haqqında anlayış
41. Temperamentin təsnifatı və sinir sisteminin xassələri
42. Temperamentin xassələri və tipləri
43. Xarakter və şəxsiyyətin motivasiya sahəsi
44. Xarakterin əlamətləri
45. Qabiliyyət haqqında anlayış

XIV. Kollokvium sualları:

I kollokvium sualları:

1. Psixologiya psixika haqqında elm kimi
2. Psixologiya elminin sahələri və onların təsnif prinsipləri
3. Psixologiyanın tədqiqat metodları
4. Psixologiyanın təşəkkül tarixi
5. Psixikanın filogenezdə inkişafı: tropizmlər, instinktlər və intellektual davranış formaları
6. Şüurun psixoloji xarakteristikası və funksiyaları
7. Fəaliyyət və onun psixoloji səciyyəsi

8. Ünsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi
9. Şəxsiyyət və onun psixoloji səciyyəsi
10. Şəxsiyyətin mənlilik şüuru və özünüqiymətləndirmə

II kollokvium sualları

1. Tələbat və onun növləri
2. Qrup haqqında anlayış
3. Duyğular və onun növləri
4. Qavrayış və onun xüsusiyyətləri
5. Diqqətin psixoloji səciyyəsi və mahiyyəti
6. Diqqətin növləri və fizioloji mexanizmi
7. Hafizənin psixoloji mahiyyəti
8. Hafizə prosesləri
9. Təfəkkürün əsas formaları
10. Təxəyyül haqqında anlayış

“Psixologiya” fənninin sillabusu 050807-Sosial iş ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus “Pedaqogika, psixologiya və incəsənət” kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir.

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev

Fənn müəllimi:

b/m N.İ. Cəfərova